

ВРХОВНИ СУД
РЕПУБЛИКЕ СРПСКЕ
Број: 118-0-Кж-06-000 096
Бања Лука, 12.7.2006. године

У ИМЕ НАРОДА

Врховни суд Републике Српске у вијећу које чине судије Желимир Барић, као предсједника вијећа, а Војислав Димитријевић, Горана Микеш, Смиљана Мрша и Виоланда Шубарић, као чланови вијећа, уз учешће записничара Мире Шормаз Трифковић, у кривичном предмету против оптуженог Г.Ш., сина Р. из И.С. због кривичног дјела тешко убиство из члана 149. став 1. тачка 5. у вези са чланом 11. став 3. Кривичног закона Републике Српске, одлучујући о жалбама Окружног тужиоца из Источног Сарајева и браниоца оптуженог изјављеним против пресуде Окружног суда у Источном Сарајеву број К-11/05 од 23.2.2006. године, након сједници вијећа одржане дана 12.7.2006. године, на којој су присуствовали Републички тужилац Републике Српске С.Б., оптужени и његов бранилац В.Ч., адвокат из С., донио је

ПРЕСУДУ

Одбија се као неоснована жалба Окружног тужиоца у Источном Сарајеву, а дјелимичним уважавањем жалбе браниоца оптуженог Г.Ш. преиначава се у одлуци о казни пресуда Окружног суда у Источном Сарајеву број К 11/05 од 23.2.2006 године тако што се оптужени Г.Ш. за кривично дјело тешко убиство из члана 149. став 1. тачка 5. у вези са чланом 11. став 3. Кривичног закона Републике Српске, за које је том пресудом оглашен кривим, осуђује на казну затвора у трајању од 5 (пет) година у коју казну му се по одредби члана 44. став 1. истога закона урачунава вријеме проведено у притвору од 7.3. 2001. године па надаље.

У преосталом дијелу првостепена пресуда остаје неизмијењена.

Образложење

Пресудом Окружног суда у Источном Сарајеву број К 11/05 од 23.2.2006 године оглашен је кривим оптужени Г.Ш. због кривичног дјела тешко убиство из члана 149. став 1. тачка 5. у вези са чланом 11. став 3. Кривичног закона Републике Српске, те је осуђен на казну затвора у трајању од 7 (седам) година, у коју казну му је урачунато вријеме проведено у притвору од 7.3.2001. године па надаље. На основу одредбе члана 98. став 1. Закона о кривичном поступку оптужени је обавезан да плати трошкове кривичног поступка у износу од 10.850.00 КМ и паушала у износу од 400.00 КМ.

Против наведене пресуде жалбу је, благовремено, изјавио Окружни тужилац из Источног Сарајева, због одлуке о казни, са приједлогом да се жалба

уважи, побијана пресуда преиначи тако што ће се оптуженом изрећи казна затвора у дужем временском трајању.

Жалбу је благовремено уложио и бранилац оптуженог из свих разлога прописаних одредбом члана 363. ранијег Закона о кривичном поступку, који закон се у овом поступку примјењују на основу одредбе става 3. члана 442. Закона о кривичном поступку, са приједлогом да се побијана пресуда укине и предмет врати првостепеном суду на поновни поступак.

Бранилац оптуженог је у одговору на жалбу Окружног тужилаштва Источно Сарајево предложио да се иста као неоснована одбије.

Одговор на жалбу браниоца оптуженог није поднесен.

Републички тужилац, је својим поднеском број Ктж-37/05 од 9.5.2006. године предложио да се жалба Окружног тужилаштва Источно Сарајево уважи, а жалба браниоца оптуженог одбије као неоснована.

Код изјављених жалби и одговара на жалбу Републички тужилац, оптужени и његов бранилац остали су и на јавној сједници.

Испитујући побијану пресуду у границама жалбених основа и по службеној дужности, у смислу одредбе члана 376. став 1. Закона о кривичном поступку, одлучено је као у изреци ове пресуде из слjedeћих разлога:

И поред извесних непрецизности чињенични опис кривичног дјела садржан у изреци побијане пресуде садржи све потребне елементе, од којих зависи примјена одредби Кривичног закона. Стога не стоји приговор изнесен у жалби браниоца оптуженог да је изрека неразумљива, чиме би била почињена битна повреда одредба кривичног поступка прописана одредбом члана 364. став 1. тачка 11. Закона о кривичном поступку.

Наиме, није спорно да чињенични опис предметног кривичног дјела, како је дат изреком побијане пресуде, представља резултат проведених доказа, како исказа свједока, тако и материјалних доказа и из њих изведених вјешатачења. Сва ова доказна грађа и изведени закључци су у складу и са одбраном оптуженог, који је у истој био досљедан од свог првог испитивања па надаље. Тако, сам слјед догађаја, улога оптуженог и оштећених Н.Ј. и Д.К. није спорна. Међу утврђеним чињеницама, а које нису биле спорне у првостепеном поступку је било постојање нескривљеног и противправног напада од стране оштећених Н.Ј. и Д.К. према оптуженом, те одговарајућа намјера оптуженог да овај напад отклони од себе. Овако стање ствари прихвата и првостепени суд у чињеничном опису дјела, садржаног изреци побијане пресуде. Побијаном пресудом се утврђује да напад иницира оштећени Д.К., који се без разлога претећи обраћа оптуженом, а што је за резултат имало заузимање одбрамбеног положаја од стране оптуженог. Надаље, описан је напад оштећеног Н.Ј., радње оптуженог у циљу отклањања напада и напад оштећеног Д.К. те одговор оптуженог.

Дакле, насупрот тврдњама изнесеним у жалби браниоца оптуженог, изрека првостепене пресуде није неразумљива и јасне су улоге сваког појединог учесника, а који елементи у својој укупности су у складу са датом правном квалификацијом. Истини за вољу, првостепени суд је могао бити и одређенији приликом утврђивања психичког односа оптуженог према самом дјелу. На тај начин унапријед би биле предупређене примједбе на којима жалба браниоца оптуженог инсистира. Изостао је чињенични закључак о постојању намјере

оптуженог да отклони од себе нескривљену опасност, као основни покретач његових предузетих радњи. Овај недостатак, по мишљењу овога суда није имао за посљедицу неразумљивост пресуде, јер из чињенице да постоји напад и радње оптуженог управљених на отклањање истог, недвосмислено произилази и садржај намјере оптуженог, односно садржина психолошког односа оптуженог према дјелу. Због тога овај суд сматра да не стоји тврдња изнесена у жалби да је на овај начин почињена битна повреда одредаба кривичног поступка прописана одредбом члана 364. став 1. тачка 11. Закона о кривичном поступку.

Слично се може рећи и за стање битно смањене урачунљивости оптуженог у вријеме извршења дјела, које стање је првостепени суд на ваљан начин утврдио, али ова чињеница није поменута у изреци првостепене пресуде, како у чињичном дјелу, тако и у дјелу у којем првостепени суд врши правну квалификацију дјела. Битно смањену урачунљивост првостепени суд узима у обзир приликом одмјеравања казне, а узрок њеног настанка и приликом утврђења да је оптужени поступао у прекорачењу нужне одбране настале усљед јаке раздражености.

Прекорачење нужне одбране која је учињена усљед јаке раздражености изазване нападом, представља самостални основ за ослобађање од казне, а самим тим и за њено ублажавање без граница прописаних одредбама члана 39 Кривичног закона Републике Српске. Стога изостављање битно смањене урачунљивости из изреке пресуде, није по оцјени овога суда имала за посљедицу недостатак у виду битне повреде одредба кривичног поступка, на коју се на уопштен начин указује жалбом браниоца оптуженог. Наиме, о овој чињеници, након што ју је утврдио, првостепени суд је водио рачуна и дао јој одговарајући значај. Надаље, изречена казна је ублажена испод законом прописаног посебног минимума за предметно кривично дјело, по другом основу, тако да описани пропуст првостепеног суда није био од утицаја на законитост побијане пресуде.

Жалбом браниоца оптуженог Г.Ш. подвргава се критици утврђење првостепеног суда да је оптужени критичне прилике прекорачио границе нужне одбране. Посебно се у први план истиче дио образложења садржаног у побијаној пресуди у коме се наводи да је прекорачење нужне одбране оптужени учинио када је донио одлуку да без прекида испаљује хице у тијело једног или другог пострадаога, те да је постојећи напад оштећених могао да отклони пуцањем у једног од њих. Жалба се пита у кога од оштећених је оптужени требао да пуца и које је то било понашање оптуженог, које би га здржало на терену нужне одбране.

Као што је већ речено, у овој кривично правној ствари није спорно да је постојао нескривљени и проитвправни напад оштећених Д.К. и Н.Ј. на оптуженог. Исто тако није спорно да је у циљу отклањања овога напада на себе, оптужени имао право на одбрану. Свакако ова одбрана мора да буде таква да је „неопходно потребна да се од свог добра или од добра другог одбије истовремени или непосредно предстојећи проитвправни напад“. Да ли радње оптуженог задовољавају напријед наведену дефиницију, или се пак ради о прекорачењу нужне одбране може се цијенити тек након што се узму у обзир све околности. Треба цијенити прије свега средство одбране, а затим и интезитет употребе тог средства.

У конкретном случају првостепени суд је закључио, а што прихвата и овај суд, те странке у поступку, да оптужени је као средство одбране употребио пиштољ. Овакав закључак суда заснива се на датим околностима, а прије свега физичкој снази оптуженог са једне, те оштећених Н.Ј. и Д.К. са друге стране. Надаље, узето је у обзир и раније искуство које оптужени има са оштећеним, алкохолисаност и агресивност оштећених те скученост простора у којем се читав догађај одиграва. Међутим, погрешно би било размишљање да у овом случају дозвољена употреба пиштоља нема даљих ограничења. Првостепени суд, по схватању овога суда, управо у томе види прекорачење нужне одбране на страни оптуженог, који је у врло кратком периоду испалио чак шест метака у правцу оштећених. Жалба браниоца оптуженог вади из контекста ријечи првостепеног суда, дајући им смисао које оне, када се образложење првостепене пресуде погледа у цијелини, нема. Наиме, прекорачење нужне одбране не састоји се у „доношењу одлуке“, већ у испаливању без прекида хитаца у правцу оштећених. Првостепени суд са правом истиче и чињеницу да су смртоносне повреде оба оштећена задобила као друге, односно да су претходно обојица била погођена. Дакле, интезитет, односно бројност испалиених метака и њихова узастопност, су чињенице које су првостепени суд довеле до закључка да је у конкретном случају оптужени прекорачио нужну одбрану. Овакав став који се заснива на проведеним доказима прихвата и овај суд.

Међутим, првостепени суд се потпуно непотребно бави начином на који је оптужени могао отклонити напад, а посебно истичући да је требао пуцати у једног од оштећених. Жалба браниоца оптуженог са правом се пита у којег од оштећених је оптужени требао пуцати и колико метака. Ипак, по оцјени овога суда, ради се шпекулацији првостепеног суда, која није од значаја за законитост побијане пресуде. Наиме, првостепени суд је правилно утврдио границу дозвољености нужне одбране, те чињеницу да је оптужени својим радњама исту прекорачио.

Иако судска пракса у нашем правном систему не представља извор права, обзиром да сагласно одредби става 2. члана 121. Устава Републике Српске је прописано да „Судови су самостални и суде на основу Устава и закона“, у прилогу жалбе браниоца оптуженог су достављени изводи из двије судске одлуке, које по мишљењу те жалбе подупиру изнесене правне ставове да је оптужени поступао у границама нужне одбране. Овај суд је са респектом и потребном критичношћу сагледао правне ставове изнесене у тим пресудама, те преиспитао напријед изнесени став.

Пресуда Врховног суда Црне Горе број Кж 104/94 од 17.4.1995 године односи се на случај нужне одбране, када се истовремени противправни напад, снажнијег и обученијег (познавалац боксерске вјештине) оштећеног, одбија пуцањем из ватреног оружја. Овај примјер је насупрот тврдњи браниоца оптуженог само дјелимично сличан предметном, јер напад је одбијен само једним хицем, а не са шест као у предменом случају. Дакле, средства на страни нападача (гола физичка надмоћ) и оптуженог (пиштољ) јесу иста, али интезитет одбране није исти и то је управо разлог што се у једном случају ради о нужној одбрани, а у другом о прекорачењу. Што се пак тиче пресуде бившег Савезног суда број Кзс 4/96 од 22. маја 1996 године и овај суд сматра да „право на нужну одбрану није условљено једнаком вриједношћу правног добра које је објект напада.“ Међутим из ове пресуде, супротно интенцији жалбе браниоца оптуженог, се не може закључити да тај суд има другачији став у погледу

захтјева да одбрана и по интезитету, а не само по избору средстава треба да буде неопходно потребна да се одбије истовремени противправни напад.

Не стоје наводи изнесени у жалби да је првостепени суд прихватајући да су оштећени ишли за тим да се физички обрачунају са оптуженим измјенио Налаз и мишљење вјештака психијатријске клинике Бања Лука и вјештака психијатра др А.К. Наиме, ови вјештаци нису имали задатак да оцјењују стање урачунљивости оштећених Д.К. и Н.Ј., већ оптуженог Г.Ш., тако да опсервације ових вјештака у вези намјера оштећених нису од значаја за суд приликом утврђивања ове чињенице. Стога у конкретном случају, насупротив тврдњама изнесеним у жалби браниоца оптуженог, није почињена битна повреда одредаба кривичног поступка из члана 364. став 1. тачка 11. ранијег Закона о кривичном поступку, јер прихватање Налаза и мишљења вјештака неуропсихијатара није у супротности са утврђењем чињенице која није била предмет вјештачења, а о којој су се ови мимо захтјева изјаснили.

Насупрот предњем жалба браниоца са правом истиче да приликом одмјеравања казне суд није у довољној мјери водио рачуна да се је оптужени у вријеме извршења дјела налазио у стању јаке раздражености, а која чињеница у смислу одредбе члана 11. став 3. Кривичног закона Републике Српске представља основ за ублажавање казне затвора без ограничења прописаних законом, па до ослобађања од казне. Имајући у виду ову чињеницу, као и ранију неосуђиваност, животну доб оптуженог, његове животне и породичне прилике, понашање оптуженог након извршеног дјела, а нарочито околности предметног догађаја су такве околности које указују да ће и блажом казном од изречене бити постигнута сврха кажњавања прописана одредбом члана 28 Кривичног закона Републике Српске. Околности да су критичне прилике смртно страдала два лица, да је оптужени поступао са директним умишљајем представљају елементе бића предметног кривичног дјела и адекватно су цијењени кроз утврђивање степена јачине угрожавања или повреде заштићеног добра. Због тога жалба Округног тужиоца из Источног Сарајева се указује као неоснована.

Имајући све изнесено у виду овај суд сматра да казна затвора у трајању од 5 (пет) година пружа онај неопходни баланс, између свих околности које утичу да казна буде већа или мања, а које треба цијенити у смислу одредбе става 1. члана 37. Кривичног закона Републике Српске, те да ће се извршењем ове казне постићи сврха кажњавања прописана одредбом члана 28. истог законског прописа. У изречену казну оптуженом се на основу одредби члана 44. став 1. цитираног законског прописа има урачунати вријеме проведено у притвору од 7.3. 2001. године па надаље.

Насупрот тврдњама жалбе браниоца оптуженог, првостепени суд је у образложењу побијане пресуде детаљно образложио у чему се састоје трошкови поступка и законски основ зашто их оптужени има да измири, тако да се у том дијелу поменута жалба указује као неоснована.

Из изнијетих разлога, а обзиром да су одлучне чињенице у овој кривичној ствари правилно утврђене, те да овај суд није нашао повреде на које пази по службеној дужности у смислу одредбе члана 376. став 1. ранијег Закона о кривичном поступку, жалбу Округног тужиоца из Источног Сарајева је ваљало као неосновану одбити, а жалбу браниоца оптуженог у погледу одлуке о

казни уважити и првостепену пресуду преиначити на основу овлашћења прописаног одредбом члана 387. став 1. цитираног законског прописа.

Записничар,
Мира Шормаз Трифковић

Предсједник вијећа,
Желимир Барић

За тачност отправака овјерава
Руководилац судске писарнице
Амила Подрашчић